HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מר סבר גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד ומר סבר לא גזרינן: **מתני'** [א]בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל [א]מתירין: **גמ'** תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה א"ל דאמר לך מני בית שמאי היא [ב]דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דאי בית הלל [ב]הא אמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הכא נמי מתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מתקיף לה רבה ממאי דב"ש ובית הלל בהא פליגי דלמא בערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליו"ט קא מיפלגי מ"ס [ג]ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליו"ט ומר סבר [ג]ערוב הוצאה לשבת ואין ערוב הוצאה ליו"ט דכתיב [1]ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביו"ט לא מתקיף לה רב יוסף אלא מעתה ליפלגו באבנים אלא מדלא מפלגי באבנים ש"מ בהוצאה שלא לצורך פליגי ואף ר' יוחנן סבר במתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך פליגי דתני תנא קמיה דר' יוחנן [ד]המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום [ה]מבשל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבשל בשר בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום

מר סבר. בית שמאי: **ומר סבר.** בית הלל. והנך מתניתא לא אפלוג אלא מר אשמעינן חדא ומר אשמעינן חדא ולא פליגי. מתניתא קמייתא הכי קאמר במה דברים אמורים בשיש להן ציר באמצע אבל אין להם ציר כל עיקר דברי הכל מותר ותנא בתרא ה"ק במה דברים אמורים דנחלקו בשאין להם ציר מן הצד אבל בשיש להם ציר מן הצד דברי הכל אסור: **מתני' לא את הקטן.** כל מילי דלאו צורך אכילה: **גמ' עולת נדבה.** דאילו עולת חובת היום רחמנא שריא אבל זו יש להקריבה לאחר יום טוב: **לוקה.** משום [ו](לא תעשה כל מלאכה) (שמות כ): **לצורך.** אך אשר יאכל לכל נפש[ז]: **בערוב והוצאה.** אם נאסרה הוצאה ביו"ט ונתקנו הלכות ערובי חצירות ליו"ט אם לאו: **ואין ערוב והוצאה כו'.** ואע"ג דעיקר הוצאה מויעבירו קול במחנה[ח] נפקא לן (שבת דף צו:) בא ירמיה ופירש שלא נאסרה אלא בשבת משום הכי קא שרו אבל שחיטה שהיא אב מלאכה ובכלל לא תעשה כל מלאכה[ט] היא אימא לך אפילו לב"ה אם הותרה לצורך לא הותרה שלא לצורך והך מתניתין אפי' ב"ה: **מתקיף לה רב יוסף.** אהך אתקפתא דרבה: **אלא מעתה.** דסבירא להו לב"ה אין איסור הוצאה ליו"ט: **ליפלגו באבנים.** אי אין איסור הוצאה אין איסור טלטול שלא נאסר טלטול אלא משום הוצאה. ומה שלא גזרו על כל טלטולים אפילו על אוכלים וכלים משום דאין גוזרין גזרה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה[י]: **אלא מדלא אפלוג באבנים ש"מ.** דלכולי עלמא יש הוצאה ליו"ט אלא שמן התורה הותרה לצורך וב"ה אית להו כיון דהותרה לצורך הותרה מן התורה לגמרי אלא רבנן גזור במידי דהוי טרחא דלא צריך כגון אבנים אבל בקטן וספר תורה דצריכין להו ביו"ט לא גזור ובית שמאי לית להו מיגו ומידי דלצורך אכילה שהתורה התירתו הותר ושאינו לצורך אכילה באיסורו עומד מן התורה: **ואף ר' יוחנן סבר במתוך** גרסינן: **פליגי.** ב"ש וב"ה ודכולי עלמא יש איסור הוצאה ליו"ט מויעבירו קול במחנה דישנה בשאר מלאכות וירמיה היה מזהירן על השבתות שהן חמורין והלואי ישמעו: **לוקה משום מבשל גיד.** שהבשול אב מלאכה הוא ובשול גיד דבר האסור ואינו ראוי לאכילה ועומד באיסור לא תעשה כל מלאכה דלא הותר אלא לצורך: **ולוקה משום מבשל בשר בחלב.** לאו משום יום טוב דמלקות דבשול יו"ט הא תנא ליה אלא אפילו הוא חול לוקה משום מבשל בשר בחלב דכתיב לא תבשל גדי בחלב שלש פעמים[כ] אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול[ל]: משום

השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה וכו'. וה"ה דמצי למימר ר"ע היא[מ] דלית ליה מתוך אלא ניחא ליה למנקט ב"ש דסבירא להו הכי בהדיא טפי ותימה הואיל ומוקמינן לה אליבא דב"ש אם כן לימא השוחט עולת חובה בי"ט לוקה[א] דהא ב"ש אית להו לקמן (דף יט.) על עולת ראייה דלוקה דדרשינן וחגותם חגיגה אין עולת ראייה לא וי"ל משום דיוקא נקטיה דאי הוה נקט עולת חובה הוה אמינא עולת חובה מחייבי אבל שלמי חובה כיולא בו פטור הואיל והם חובה וגם יש בהן לורך הדיוט אבל שלמי נדבה חייב הואיל והיה יכול להקריבן למחר והשתא דנקט עולת נדבה אשמעינן רבותא דדוקא עולת נדבה חייב דכולה כליל אבל שלמי נדבה פטור אע"ג שאינו חייב בהן והיה יכול להמתין עד למחר הואיל ויש בהן לורך הדיוט וא"ת והא אפילו ב"ה מודו דלוקה דסבירא להו לקמן (שם) דנדרים ונדבות אין קרבים בי"ט ואמאי מוקים לה אליבא דב"ש וי"ל דמהיכא אית ליה דנדרים ונדבות אין קרבים בי"ט מלכם ולא לגבוה וא"כ הוי לאו הבא מכלל עשה דאין לוקין עליו וא"ת כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא דהא אמרי'[נ] גבי גוזז פסולי המוקדשין דלוקה אע"ג דלא ידעינן אסור גיזה רק מדכתיב (דברים יב) תזבח ולא גיזה דהיינו לאו הבא מכלל עשה דאין לוקין אלא ש"מ כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא כלומר ללאו שהיה בו קודש שנפסל וגם גבי נדרים ונדבות נימא הכי דאהדריה לאסורא קמא ולוקה וי"ל דשאני גיזה שלא הותרה בפסולי המוקדשין כלל בהדיא וא"כ הואיל ואשתכח סמך בהו לאסורא מוקמינן ליה באיסורא קמא אבל הכא גבי יו"ט דאוכל נפש הותר דכתיב אשר יאכל וגו' (שמות יב) וה"ה בנדרים ונדבות מתוך שהותרה וכו' וא"כ אשכחנא דהותרו בהדיא וכיון דאשכחנא דהותרו בהדיא לא אמרי' אהדרי' לאסור' קמא אלא למאי דאהדריה אהדריה ולמאי דלא אהדריה לא אהדריה וקאי דוקא בעשה:

דלמא בערוב והוצאה קמפלגי. פי' רש"י ערובי חצרות וקשה מאי צריך עירובי חצרות גבי י"ט הא בלאו הכי מותר לטלטל מחצר לחצר לצורך לכ"נ להר"ר חיים כהן דגרסינן ערוב הוצאה בלא וי"ו[ס] והכי פירושו אם אסור הוצאה מעורב בו בין שאר מלאכות אע"ג שהיא מלאכה גרועה ואם שייכא אסור הוצאה אם לא קמפלגי ומיהו יש ליישב דגרסינן שפיר ערוב והוצאה דצריך ערוב שיוכל להוציא דברים שאינן לצורך יו"ט כלל[ע] (ואין ערוב והוצאה ליו"ט דשאני הוצאה דגרועה היא מכל שאר מלאכות ויש ספרים דגר' קרא דירמיה ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביו"ט לא דממעט לה בהדיא מטעם דהוצאה גרועה היא):

ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו באבנים ומדלא מיפלגי באבנים ש"מ וכו'. והכי פירושו אלא מעתה דב"ה לית להו אסור הוצאה לפלגו בטלטול אבנים ולשמעינן רבותא דלית להו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר בשום דבר טלטול אפי' דבר שמלאכתו לאסור וגם אינו לצורך י"ט כלל אלא גזרה שמא יוציא כדאיתא בהדיא פרק כל הכלים (שבת דף קכד:) ואפי' דבר שהוא לצורך יו"ט כגון כלי הצריך לו היה ראוי לאסור גזירה שמא יוציא אלא שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בה ומדלא קמפלגי באבנים שמע מינה בהוצאה וכו' דב"ה סברי מתוך וא"ת כיון דב"ה אית להו מתוך אמאי אין מתירין אפי' טלטול אבנים וכל דבר אפילו אינו לצורך יום טוב ויש לומר דודאי אין ה"נ דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזור על דבר שאינו לצורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור בדבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב מלקות דא"כ הוה מסיק לפי' זה הוציא אבנים לב"ה דחייב ורש"י קים ליה דב"ה סבירא להו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן הוא דגזור בדבר שאינו לצורך יו"ט כלל וקשה חדא דאמרי' בפסחים (דף מו:) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אתרמי ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפר' דגרסי' כגירסת הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב פי' מדאורייתא מלקות וכ"ת ה"נ א"כ לפלגו באבנים אלא ודאי מדלא קמפלגי וכו' ודוקא בהוצאה שיש בה צורך יו"ט קצת אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש הואיל ואיכא צורך מקצת[א] שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן התורה כגון אופה מיו"ט לחול ומוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאורייתא וכי פליגי ב"ש וב"ה בדברים שאינן לצורך אוכל נפש ואיכא בהן צורך יו"ט קצת כגון קטן למולו דהמצוה נקראת צורך יום טוב ולולב לצאת בו וס"ת לקרות בו וכן פי' רבינו חננאל אבל[פ] ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא למולו דשרי גם[ב] טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין בכדור שקורין פלוט"א בלע"ז ביו"ט ברה"ר אע"ג דליכא אלא טיול וא"ת השוחט עולה מה צורך יש לו בה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף כ:):

הכא

מסורת הש"ס

א) שבת ד' קכד: לקמן לז., ב) גי' רש"ל דאסרי ולא, ג) [ז"ל הערוך ערך ערב מר סבר עירוב הוצאה לשבת עירוב הוצאה ליו"ט פי' י"ט לדברים שאינן צורך אוכל כשבת מה שבת אין מוציאין מרשות לרשות אלא ע"י עירוב כך ביו"ט], ד) מכות כא: פסחים מז:, ה) [מבשל גיד ביו"ט. כצ"ל], ו) [כל מלאכה לא יעשה בהם. שמות יב], ז) [שמות יב], ח) [שמות לו], ט) [שם כ], י) [ע"ז לו.], כ) [שמות כג, שם לד, דברים יד], ל) [חולין קטו:], מ) [פסחים ה:], נ) [עי' תוס' חולין לח: ותוס' ע"ז סז: סד"ה אמר ר' יוחנן], ס) [וע' תוספות כריתות יד. ד"ה עירוב], ע) רש"ל מוחק כל זה, פ) רש"ל גורס ליתא להאי פירושא וי"ג אבל ר"ת פירש,

עין משפט נר מצוה

צג א ב מיי' פ"א מהל' י"ט הל' ד ופ"ה הלכה א סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקיח סעיף א:

צד ג מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה ד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקכח סעיף א:

◆

רבינו חננאל

[מתני'] בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן כו'. נקטינן לולב למצותו וקטן למולו וספר תורה לקרות בו. ובית הלל מתירין להוציאן אפילו לרשות הרבים. ומשום הכי אמרינן בגמרא הא דתני השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה, ואע"פ שעושה מצוה, ב"ש היא ולא ב"ה, דשמעינן להו לב"ה דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך, שנאמר אך אשר יאכל וגו', הותרה נמי הוצאת לולב וס"ת שאינן לצורך אכילה, הכא נמי כיון שהותרה השחיטה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך, אלא מתני' מני ב"ש היא. ודחינן להאי סברא ממאי דבהאי טעמא פליגי ב"ש וב"ה, דלמא בעירוב והוצאה פליגי, ב"ש [סברי] יו"ט בדברים שאינן לצורך אוכל נפש כשבת, מה שבת אין מוציאין מרשות לרשות אלא ע"י עירוב, כך ביו"ט. ומה שבת איגס מוציאין בה [לר"ה] כך (שבת) [יו"ט] אין מוציאין. וב"ה סברי אין עירוב והוצאה ליו"ט, דכי כתיב ולא תוציאו משא מבתיכם, ביום השבת הוא דכתיב, ולפיכך הוצאה ביו"ט שרי, אבל לשחיטה שלא לצורך אפילו ב"ה אסרי. ודחי רב יוסף אי הכי שאין הוצאה אסורה ביו"ט לדברי ב"ה, אם יוציא אבנים לרה"ר פטור הוא. אלא מדלא תנינן דפליגי באבנים, אלא בדברים שיש בהן צד מצוה, ש"מ במתוך שהותרה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך אכילה [פליגי]. וכן נמי מדחזינן לר' יוחנן דאמר לתנא דהוה תני קמיה, המבשל גיד הנשה בחלב [ביו"ט] ואכלו לוקה ה', לוקה משום אוכל גיד ומשום מבשל גיד, שבישל ביו"ט דבר שאינו בר אכילה, וה"ה למבשל בשר בחלב כו', וא"ל ר' יוחנן לתנא הבערה ובישול אינה משנה, כלומר אינו חייב בהן אליבא דב"ה דמתוך שהותרה הבערה לצורך כו'.

◆

תורה אור השלם

1. וְלֹא תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם: ירמיהו יז כב

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ה"ג רש"י וכו' ואיכא צורך מקצת אבל שלא לצורך כצ"ל ותיבת שיש צורך י"ט נמחק: (ב) בא"ד דשרי גם בשביל טיול:

◆

מוסף רש"י

אין מוציאין לא את הקטן. הוצאה שלא לצורך, דלא איסתרי לכתחילה ביו"ט טפי מבשבת אלא אוכל נפש (שבת קכד:). **לוקה משום מבשל גיד ביו"ט.** בישול שאינו ראוי (פסחים מז:). **משום מבשל בשר בחלב.** אפילו הוא חול, וקסבר יש בגידים בנותן טעם ובשר הם (שם). **משום אוכל בשר בחלב.** תלתי לא תבשל כתיבי חד לאכילה וחד להנאה וחד לבישול (מכות כא:).

◆

מוסף תוספות

א. דהוי רבותא טפי דאף על גב דהוי צורך י"ט לוקה אליבא דב"ש. תוס' מגילה ה. ד"ה עולת.